

יוסי גמזו

סֶכֶךְ לְסִכּוֹת

(סיפור אמיתי)

ערב סוכות תרצ"ט אירע התמוה מכל תמוה. כל שאיננו מובן, מטבעם של דברים הוא סיבה לאימה. אבל כאן נצטרפו שתי אימות, האחת ידועה, השניה מסותרת. זו, הנסותרת – זהות הרוצחים, והיא, הגלויה – הדם. בכפר-חסידים, בזכרון-יעקב, בגבת, ביקנעם, בבת-שלמה, בגבעת-עדה, היו יהודים נועצים בעוד-יום כלונסאות באדמת חֶצְרֵם. עד שהיו עמודי הסופה מתאחים פביכול למין שֶלֶד, חוברים כפתיב בחזון יחזקאל כמין עצם קרב אל עצמו, ועד שעמדה כל סופה על תֵּלָה פֶּעֳדוֹת לכוחה של מסורת, היו מְקִימֵה פטורים מִלְחוּש באסון התלוי על ראשם. אך רק נמתחו יריעות או שמיכות ככתלים בין פֶּרְקֵי אותו שֶלֶד ואך הועלו שם כפות התמרים והֶחָל סִיכּוֹכוֹ של הגג – היה איזה פתיל נעלם מאווש כנחש הזוחל לו פֶּעֶשֶׁב. עד שהבינו בוֹנֵי הסופות מה קורה, נתרחש הפיצוץ. כל זה, על אף יסורי הנספים, הפשר הרטוש וההֶלֶם, אפשר שלא היה יוצא מכלל מיקרה בודד, לולא שוכפל אותו תרחיש בכל פינות הארץ ויד מְכַנְנֵת וּמְסַר ברוח נזדקרו כמרצע מִשְׁק. תאמר: מוקש ישן מן התקופה העותומאנית נייעור לחיים תחת קרום-העפר וגבה את חייו של דורכו. אך איך לבאר צירופם של מקרים בו חזור על עצמו דפוס קבוע: שכל זה קורה בסוכות ותמיד עם פריסת ענפיו של הסכך? סופה (פכתוב במסכת סופה) שהנה בחזקת מדובללת – צֵלָה מְרוֹבָה מְפִלִישַׁת חֲמָתָה והריהי פֶּשְׁרָה על פי דין. אך מה שוודאי שאיננו כשר ואיננו פדין הוא הקשר: שבין פיגועי מיקריות לא מיקריות זו ובין אוכלוסיה יהודית. זה, ואזלת בלשיו של אותו C.I.D, הבולשת הבריטית, לחשוף כדבריו של פולוניוס ב"המֶלֶט" את עצם העובדה שיש שיטה בשיגעון, הָעֵיד כי הכתובת היתה רשומה על הקיר בערבית מדוברת, אבל האנגלים הצטיינו מעולם בדיסֶלְקְסִיָה פרו-מוסלמית.

גונדר רעואל לא ביטל את זמנו ושלח את גליו כמפ"ם זה. אלה עלו על עיקבות חסן סאלֶמָה, הוא וכל חֶבֶר פורעיו. אך איך שמים יד על מנהיג כנופיה אם מקום-מחבואו לא קבוע: אין הוא יִשָּׁן, כך אמרו השמועות, שני לילות באותו המיסתור. נימנו ופנו אל ה"שֶׁטִינְקֶר", מלשין-להשפיר מן הקאספה של נאבלוס. זה, שֶׁקֶר לו עורו פֶּשְׁכְרו, הִתְנַה תנאי: הברחה ללבנון. אם ידע חסן סאלֶמָה מי פתח פֶּה, לא יפתח לו רק פֶּה, גם גולגולת. זאת הסיבה ששמרו על ה"שֶׁטִינְקֶר" כשמור על אתרוג מהודר. עכשיו, חול המועד סוכות, ישב לו במקום-סתר (אליו הביאוהו שוכריו קשור-עיניים), ממתין לתשלום המובטח. "אומרים, פלט צרודות, "עיד-אל-יאהוד שיש סוכות בו – לא אותו סכך שפורסים בו עיקר, אלא מה שהסכך מִסְמָל. מי שיש סכך לראשו ואפילו זה סכך של סופה מדובללת, סופו שהסכך יתחלף לו בגג וסופה זו – פְּבִית מוצק. כל מוסלמי שעניו בראשו וראשו יש בו מוֹחַ' (הינו מוח) יודע כי מי שאינו מְעֶשֶׂב את גגו מאינְגִיל (עשב-בר), אֵל יתפלא אם יש עשב שוטה ששוטה הוא פחות אף ממנו. מה שיותר הוא חובק את ידיו כך יחבוק האינגיל את גנו... " – "איך עולים על עיקבות אותו סאלֶמָה?" סח רעואל בנימת קוצר-רוח. – "בלי שוֹיָה-שוֹיָה בכלל לא עולים עליהם, נתחייך המלשין. – "עם שוֹיָה-שוֹיָה?" תקף רעואל באישית וצמודה ולוחצת. – "עם שוֹיָה-שוֹיָה צריך שני דברים: סבלנות ושירות של משת"פ. – "איזה משת"פ?" נתעקש רעואל והוסיף לתקף את ה"שֶׁטִינְקֶר". – "כזה שבכלל לא מודע לעובדה שעושים בו שימוש של משת"פ. – "ואיפה מוצאים מין יצור שכזה?" – "כפניסה אל הקישלה של חִפָּה, אמר המלשין, מצִפָּה פֶּשְׁקִיקָה לשכרו המובטח, והוסיף: "מחר על הבוקר בתשע יוצא מתאו החשוך אל החופש לובְנָנִי אחד, טרוריסט שפֶּקֶרֶד שלו יש הרבה קבלות... " סאמי, סגנו של גונדר רעואל, בידו אקדח colt דרוך-ברית, הישהה בידו השניה את הבוכטה שבה רישרשו השטרות. ה"שֶׁטִינְקֶר", יודע שאין ארוחות בחינם ואין עושר בלי כושר, ביקש שיוסר סָגוּר-עיניו ושלף מקפלי העבאיה תצלום. "האָדָא הָאָה, סח, "תמונת פאספורט של 'פוטו רֶצֶח', צֵלָם פניו של הזבון שמחר ישתחרר ויֵצֵא מן הפלוב. – "טֵאִיב, הפטיר לו גונדר רעואל והושיט את ה"פוטו" לסאמי. סאמי

פשט את ידו והפקיד את הג'ובות ביד המשת"פ. מיד נזדרזו רעואל וסגנו וקשרו את עיני המודיע, אצו איתו אל הג'יפ הגנוב שבחוץ ומשם אל החוף. בחוף כבר המתינה סירת-דייגים שהפליגה לראס-אל-באיאדה. עד שיזרח אור השחר יונחת כבר ה"שטינקר" בחוף-מיבטחים.

* * *

עכשיו, ביום המחרת, על כוס קפה של בוקר, מיסב היה סאמי, במקום בסוכת בית אביו בשכונת נחלאות – בבית-הקפה של עטאללה ג'יבריל הצופה אל מול שער הקישלה, אורב במין אמבוש פרטי משלו לאסיר שיצא מפלאו. "יש על ראשו צו-גירוש מאיזור הצפון, מביירות ועד חיפה, הידהד במוחו כל משפט ששינן לו רק אמש גונדר רעואל. "עד שבע בבוקר הבא הוא חייב לנפנף את עצמו מהשטח – או שיזקה בתנאי פנסיון כלא עפו, שיש בו גרדום." סאמי, תצלום הפאספורט בכיסו, רק הינהן בשתיקה מהורהרת, מצמיד לו, לגיפ, בפגוש אחורי וקידמי, לוחיות שזויפו. מיספר הרישוי החדש שנועד לבלבל כל בלש פוטנציאלי הוכן בסדנת פחח-רכב בפעיר התחתית, מאנשי האירגון. "שם האסיר היוצא, סח גונדר רעואל, "הוא סאמי אל-פיילאני. תשוב לו צמוד לזנב פי הזבון מחפש לו בחיפה קשרים." – "איזה קשרים?" שאל סאמי, דרוך. רעואל הנמיך ווליום, בלחש: "עם אלה, אנשי חסן סאלמה, מי שרצחו את בוני הסוכות." – "והוא, סאמי, יודע איך למצוא אותם, ואיפה?" – "חסן שולח לו Welcome committee, מועצת-קבלת-פנים שאין לה שום מושג, על כך שאסיר משוחרר זה יצא לחופשי כבר בשבע בבוקר." – "שבע? אז איך זה ה'שטינקר' אמר שיצא רק בתשע? תסביר." – "תשע זה מה שיודעים אנשי סאלמה, מה שהוסכם עליו קדם. רק שאנחנו דאגנו לכך שמועד השיחרור קצת יוקדם." – "מה זאת אומרת 'דאגנו לכך'? למחתרת יש דיל עם הקישלה?" – "דיל אולי לא אך שיחדנו את מי שקובע שם זמן לשיחרור..."

הנה כך, באחת, נתלבנה התמונה לפרטיה וכל דיקדוקיה: זה, אל-פיילאני, אמור ליצור קשר, ממש עם צאתו אל הדרור, עם שליח אותה כנופיית חסן סאלמה, מי שימתין לו בתשע. "זו הסיבה שאתה כבר תמתין לו בשבע, חייך רעואל.

חייך. קל לחייך מלעשות, יובהר לסאמי. איך מבטיחים כאן שזה, הסאמיח הזה, לא רק ישמח, גם יסמוך? הלא איך לך שמץ סיסמה של אנשי חסן סאלמה, כלום, אף לא רמז. חיפה שורצת סוכני C.I.D ורק טמבל יבטח באיש זר. רק שפתאום משתחל לו לפריים איזה זבון היוצא מן הקישלה. סאמי מציץ חטופות בשעון, בתצלום, וחוצה את הכביש. – "סאמיח!" הוא קורא תוך זיהוי פני הבא לקראתו כמופתע, כְּתִקּוּף-הָלֵם. זה, האסיר ששוחרר רק הרגע, בוהה בו נדהם, לא מפיר. – "רגע, צועק לו לסאמי מלצר-הקפה, "לא שילמת, יא באבא!" כוס המשקה הריקה, המוכתמת, צופה בו מפאת השולחן כמו איזה עד-מדינה המסגיר לידיו של החוק שותף-פשע. הוא זורק תוך ריצה צרור מעות למלצר בלי ליטול את העודף (אין פנאי). סאמיח המסוקרן קופא תחתיו, ממתין בלי הגה. – "יאללה, פוקד עליו סאמי, "זזים." הברנש ההמום מצייט. איך זה שמי שנחשב טורריסט עם הרבה קבלות לא חושד בו שגם אם מראהו מראה מזרחי הוא שפיון יהודי בתפקיד?

– "אינְתָא מן הום?" ממלמל לו סאמיח, סקרני ונפחד ומתוח. – "כן, נוהם סאמי מבלי לעצור ומושיט את תצלום הפאספורט. – "ידעתי מראש, עוד בתא, שתבוא, סח סאמיח, "כך רמז איש-הקשר." – "רמז לך גם על מקום המיפגש וזמנו?" שואל סאמי, דרוך. רגע נמלך לו סאמיח עם עצמו, מהסס אך מיד אזור אומץ: "אתה מתכוון להלילה בעשר?" – "צדקת, כך סאמי, "נכון." (רואה? זה עובד, הוא אומר לעצמו בלי מילה, זה עובד ונאפוהו. כל החוכמה היא לתקוף, לא לסגת, ואם לחרתת – אז בסטייל. מה שצריך זה ללחץ, רק ללחץ, כל ברנש שנלחץ שופך לאגר. כך הוא פתאום מאבד עשתונות, מכנסיים ובקסיים, תזפור!)

– "ומה עם מקום המיפגש?" הוא לופת את זרועו של סאמיח ומועך קצת (עכשיו, שעיתוי המיפגש מחוץ לו נשאר רק עניין המיקום). – "זאת אינפורמציה סודית יעני, כך סאמיח, מסוייג, לא בוטח. יש איזה צליל סרבני בקולו, האמנם הוא מתחיל כבר לחשוד? – "שאלתי

אותך, "מנמיך סאמי הילוך, "לא מפני שאינני יודע... אלא (וכאן הוא מבליע אָתְנָח קל) לחסוך לך פאשלה. ודם..."

מיד מחליף הפחד בפניו של איש-שיחו את כל חשדנותו של האסיר בוגר-הקישלָה: הפחד ממלפודת, מטעות, מפח יקוש, מצו-העברה לכלא עפו, לגרדום. - "מה, האינגליזים עלו גם על ז'ה?" מתחלחל הסאמיח הזה פתע, "אפילו את זה כבר גילו השארמוטות? על כפר א-סאמיר, בחורבה?" סאמי מוסיף את שמנו למדורת ביעותיו של אסיר משוחרר זה, מי שאם רק יגלו האנגלים פי נפגש עם אנשי פנופיות, לא רק יהא משוחרר מפלאו אלא גם מחייו, זה בטוח. "כעת אדוני כבר מבין למה באתי למנוע ממנו אסון?" - "אז באת להזהיר אותי?" שואל סאמיח, אָפסטיאטי. - "בטח שבאתי. עוד איך להזהיר אותך. לך אַחְרִי. זה דחוף." מי שפְּרָקוּרד שלו יש הרבה קבלות לא דורש - זה מפתיע - שום קבלה מן הזר המוליך אותו, כמו איזה אַהֶבֶל, באף...

פתאום, פולו אימה, קופא סאמיח זה פְּנָצִיב-מלח. - "יש איתך נשק?" שואל הוא בטון של חיה רדופת ציידים. - "למה נזכרת בנשק, יא בַּאבָּא?" כך סאמי, נועץ בו עיניים. - "למה עוקבים אַחְרֵינוּ מְעַבְר לְכַבֵּשׁ הַזֶּה בְּנֵי הַיְּהוּדִים." סאמי עומד להסב אינסטינקטיבית פניו לאחור, לראות מי זה. רק שסאמיח, מרטט כמין סֶאחֶלֶב קרוש, מעכב בעדו. "יותר טוב תציץ פְּרָאֵי הַקֶּטֶן הַזֶּה, ככה, כאילו עצרת - כמו במיקרה - לסרק את הראש שלך, עם בְּרִילִינְטִינָה או בלי." וכבר הוא שולף מתוך פיס חולצתו גם ראי, גם מסרק, ומושיט לו. סאמי עושה פְּדַבְרֵיו ואגב הסתרקות מתצפת בְּרָבֶרס.

מְעַבְר לְכַבֵּשׁ, לצידו של סודאני שחור המוכר תמר הינדי, קולט מבטו במלפודת הפוקוס הזה ההפוך שתי דמויות. אלה, נראָה לו, הם שני אברכי-ישיבה בזקנים וקפוטות, שמוט מעובה בידו של כל איש מהם, כמו מְעַרְוֶף של בצק. כלום אמנם זוממים הם לרדוף את סאמיח המופר לשניהם (ומַנִּין?) ואם כך, הרי אם יממשו את זממם יתְחַרְפֵּן לוֹ לְסַאמִי הַכֵּל: גם חסינות איש-הקשר שלו שנילווה לו מִפְתַּח הַקִּישְלָה וגם הסיכוי לחלחל בזכותו אל אנשי פנופיית סאַלְמָה. - "בוא נתחַפֶּף להם פאן כמו ענן מתאַדָּה שהיה ואיננו, "לוחש הוא מיד על אוזנו של סאמיח ושניהם מרחיבים צעדם. לגודל אושרם מזדמנת לשם עֲגֻלָּתוֹ של אחד, מוכר-קרח. צליל פעמון שמפעיל הברנש מבשר את פואו לשכונה. תוך רגע נמלאת סביבתה של אותה עגלה בהמון עקרות-בית, מי בסל-רשת פעור לקליטת רבע-בלוק מטפף על הכביש ומי במיני מצבטי מלקחיים חֲדֵי מלתעות של מתכת, שתיכף ינעץ כל אחד מהם צמד שיניים בבלוק הקפוא. כל זה מסתיר מַעֲיָנָם של אותם אברכים את שני אלה גם יחד: הן את סאמיח האחוז פֶּאֶרְאֻנִיָּה (שיש לה אולי גם צידוק) והן את סגנו של גונדר רעואל החולם על תפקיד חפרפרת, זו שתחדור בעזרת מר פיילאני אל חוג מפציצי הסופות.

* * *

בתוך כשעה הם זונחים את העיר התחתית ועולים על הג'אבֶּל, הוא הפרמל שהפכיש מתרומם בו תחילה בזווית מתונה. לא מיידית מגלה להם זה את קלפיו הסמויים מן העין. עֲמָא זָקֵן הר זה עמא ממזר: המֶתוֹן נהפך לְתֵלוֹל. כספסר-אַלְטִיטוּדוֹת מגביה הוא את שערו היְצִיג של הרכס, כאילו מוכר פה בשוק השחור מאות מטרים מעל פני הים. פתאום דורש כל צעד מאמץ פֶּמַעַט סיופי, נְלוֹטָה של סחרחורת, דיווידְנודוֹת של גבהים. סאמי מוחה זיעתו ורואה איך הנוף מִשְׁתַּנָּה מְסִיב לוֹ: אלוֹן-הַכְּרַמֶּל, אֶלֶת-מַאסְטִיק צפופה, כליילי-חֶרֶשׁ פְּרוּעִים, אורנים.

אז מה עושים פעת עם הסאמיח הזה, יא רַאבִּי? הן אין פאן סופסוף מלתחה שתולים בה זמנית בנאדם על קולב. אין פאן אפילו שמירת-חפצים להפקיד בה אותו למישמרת (עד שְׁאֶלְמֵד - לא ממנו חלילה - היכן, קיבינימאט, היא אותה חירבֶת-א-סאמיר...) וזה, דווקא זה הרי מה שנחונן לי פעת: שִׁיב, שימתין לי - עד שאחזור אל הגי'פ פִּינַת חסן שוּפְרִי, בְּעֵיר הַתַּחְתִּית. ככה או ככה אסור שִׁדַּע שאני בעצמי לא יודע. מי שנחשב כאיש-קשר של סאַלְמָה בטח יודע הכל. מצד

שני (תמיד יש צד שני כזה, צד נאחסי) מה אעשה אם אחזור ואמצא שהילד איננו, ברח? רק אם אקח לו את פאס-השיחורור אקרקע אותו על בטוח. למה? פי בלי הפיסוי הזה אוי לו אם רק יתקל באנגלים...

"-תן לי את פאס-השיחורור, הוא יורד על סאמיח, סמכותי ומפגיע. זה מפשפש בכיסוי ושואל: "בשביל מה לך פאס-השיחורור?" - "יש בחאליסה זייפן-מיסמכים שעובד בשבילנו, כך סאמי, דווקא כעת ששינו את מקום המיפגש תזדקק לארפה." - "איזו ארפה?" - "של הזמן החוקי שלך פאן בסביבה, איזור חיפה. לא רק מקום-המיפגש השתנה, גם הזמן בו נגיע אליו. הבריטים עלו על אטר-הכינוס הקודם אז אנחנו שינינו, חד וחלק, למקום שהדרך אליו מצריכה יותר זמן. אילו היית מגיע כמו תס למקום הראשון שקבענו, לא אנשינו היו מחכים לך שם אלא אמבוש אנגלי. אז תן לי עכשיו את הפאס שקיבלת ועד שאחזור מחאליסה תפוס מְחֶסֶה ותשב פה בשקט ורק אל תזיז את הטיז." - "אז למה, כך סאמיח, "שלא אבוא איתך, יא סאחבי?" (ועד אותו רגע איננו מוסר לו לא פאס, לא בטיח ולא כלום). - "פי זה, הזייפן, אמנם גר בחאליסה אבל מְסִתְלֵבֵט לו כל בוקר, עם הנרגילה ועם המשקה שלו, אצל מְסֶעוּד, בקפה." - "איזה קפה זה?" - "קפה שווי-וי לך אם ימצאו אותך שמה." - "למה וי-וי?" - "כי הפתח שלו הוא ממש מול מטה C.I.D." - "אז מה אעשה פה בהר הזה עד שתחזור מן העיר?" כך פיילאני, "ומה אם פתאום יתלבש עלי איזה שוטר והפאס לא עלי?" יש חרדה אמיתית בקולו ואפילו חשד, כמקודם. - "מה שעושה כל אסיר משוחרר שעוקבים אחריו: תסתתר." - "איך מסתתרים כאן, מקשה לו סאמיח, "אם בכל הסביבה אין שום בית, לא מלונה עזובה, לא סככה ולא צריף או מחסן בחצר?" - "יש לך חאמדולילה די שיחים ועצים שאפשר להסתיר בהם לא רק אותך, גם את כל פנופיית חסן סאלמה כאן, כל הגדוד." - "טאָיב, מפטיר לו סאמיח במין באסה שיש בה הכל מלבד טאָיב. וכבר הוא מושיט לו, מודאג, את הפאס, "אז מתי יש סיכוי שתשוב?" - "אשוב, "אומר סאמי, "בזמן שאשוב." ומוסיף לו, על תקן "דיר באלכ": "טוב שתזפור, הצטרפות לג'יהאד זה לא לוח-זמני-רכבות."

* * *

תוך שעה קלה, בעיר, בפּינתו של חסן שופְרִי, הוא מדהיר כבר את הגיפ אל מרתפו של רעואל. שם מתברר לו מיד שהכפר א-סאמיר, שאינו אלא חירבָה, שוכן לו זנוח דרומה מחיפה מול טירה ונכח הים. כל אותה עת הוא שואל את עצמו אם הדג עוד תלוי על הקרס. פאס-השיחורור של סאמיח ערבון הוא, אבל ערבון די מוגבל. לא פחות לא ברורה היא מידת האמון שרוחש לו אדון אל-פיילאני. שעל כן הוא חוזר למקום בו השאיר אותו קדם אך אין שם שום איש...

אמרתי לך? מתעמר בו ליבו. -טוב, אז מה אם אמרת, יא טיש-טיש? חשבת, אומר לו ליבו, שימתין לך כמו איזה פֶלֶב לָאדוֹן? רק למשיח עצמו מחפים ב-stand by בתקווה שיגיע גם אם, על צד האמת, הוא מברז כבר אלפיים שנה לפחות). מסתבר, אדוני, שחאנאג'ה פיילאני עשה ממך דאחקה, פאדיחה. מה חשבת, שמי שיוצא מהקישלה הוא ילד קטן, או סמרטוט? לוא היית אתה כאן, אתה במקומו, פלום היית ממתין לו, לסאמי? סאמי שהוא בשבילו רק עָרִיב (הינו: זר ונוכרי וחשוד). יוצא אסיר בבוקר מן הפלא אל החופש, ברנש שהוא בעצם טרוריסט עם קבלות. בא איזה זר, מנפנף לו תצלום של פאספורט ותוקע לו חארטות. יופי. סאבאפה. אז מה זה אומר? שפבר יש לו עליו מין קושאן?

השמש, כשימחה עזה לאיד, סימאה עיניים. גם כשפישפש בין שיחי הסביבה לא נמצא לו הבן האובד. חמק לנו דג הַפְּרֹבֵנִיָה, יא טומטום, ישר מן הקרס הַיְמָה. מי מסובב כאן את מי על האצבע ומי כאן הפראיר של מי? הלא עד שאתה מתפלפל עם גונדר רעואל על איתור איזו חירבָה, הבין הסאמיח הזה מי כבר סומך כאן על מי ופרש את כנפיו. צר לי עליך, אחי סאמי הולמס, בלש כבר לא יצא ממך, גם לא שפיון-מחותרת. שאול שחשב את עצמו לשועל וחיפש אתונות שם בקישלה, אפילו אתון-לרפואה לא מצא, רק מיספן ושמו סאמי החמאר...

אלא, פתאום, בין סבכים של סירה קוצנית מהבהב איזה אודם. קיץ אינו עונתה של פריחת פלנית, או נורית, או פָּרַג. כנגד זה – מיטפחת עזובה, סמוקה, פאראנג'ית, אָם היא מוטלת לה סתם על הארץ, אולי אותו סתם אינו סתם? גחן והרים אותה, שש אָלִי קרב כמין פר ספרדי בקורִידָה, פר שמטלית אדומה שמניף מאטאדור מול עיניו היא אָתָנָר. בְּקָצָה המיטפחת הבחין בריקמה של שלוש אותיות כתב לטיני: S, E ו-K, כמו ראשי-התיבות של Samikh El Kailani. ובכן? ...

ובכן, על העשב עליו נשמטה מימחטה זו (מתי? לא ידוע) תיכף הסגירו עצמם לעיניו סימנים של כתישה ודריסה. מה התחולל פה? נראָה שהיתה היאבקות אלימה וסוערת. אחרת, כיצד להסביר את אותות רמיסת קְנִי העשב הרך? קטטה, היתה קטטה פה וזה מינימום בין שניים. שני יריבים, ואולי גם יותר, אבל מה זה קשור לסאמיח? רק שפתאום מנצנץ לו לסאמי ברק מתכתי מן העשב וכבר הוא גוחן ומרים אליו, לא יאומן, מדליון של זהב... בָּאוֹר הקיצי, הצורב בלי רחם, קורא הוא מה חקיק בְּמַדְלִיּוֹן ההוא, תְּמָה. מה שנחרט שם בכתב פָּאֶרְאֶנְסְאִי הוא זה:

"Pour Samich – de Michel."

רק שבפנים צץ תצלום מיניאטורי, אך לא של אשה אלא גבר. מה זה מעיד על האיש שתכשיט זה נשר לו מעל צווארו? כלום אפשר שאָל-פִּיִּלְאֶנִי המשפיל, ה"הומו סאפִּיִּנס", איננו כל-כך "סאפִּיִּנס" אבל "הומו" דווקא כן? אך כאן בדיוק, בין סבכי השיחים, נתגלה גוף שותת וגונח. מה זה עשתה לו אותה הקטטה שפולו כשאנאָרְמָה קצוצה?

- "סאמיח, " כורע סאמי על הגוף תְּקוּף-הצמרמורת, "מה זה עולל לך מי שעולל לך? יאללה, פֶּתַח פִּיךָ, דְּבַר! " - "זה הם, " פולטות בְּדִי עמל שפתיו של הגונח. - "אָם כן, מי זה ה ם ?" אין שפתיו של חוקרו מוותרות ומרפות מטרפן. - "אלה, השניים ההם שעקבו אחרינו עוד שמה, למטה. " - "איפה למטה?" - "בְּעֵיר התחתית. " - "מה עשו?" - "עבודה יסודית. " - "מי הם היו?" - "צעירים מאנשי הָאָהוּד, עִם קוֹרְבָאֵן, עִם נאבּוֹטִים. " - "למה פתחו לך ראש, יא תְּבִיִּי?" - "הם לא רק פתחו. גם סגרו. " - "מה הם סגרו?" - "את הַחֶסֶב (החשבון). חוב ישן. מלפני פשנתיים. הינחנו להם מיטעני-חבלה בִּפְפָרִים שלהם, בְּאֵל עוֹרֶשׁ. " - "איזה 'אֵל עוֹרֶשׁ'? " - "אותו חג שלהם שקוראים לו 'סופות' בְּשֵׁפֶת מוֹסָא. " - "למה הינחתם להם מיטענים?" - "משתלטים על אדמות פאלאסטיין."

* * *

מסתבר: בן-טובים לא תמיד הוא בן טוב. זה שנה מאז שב מְּפָאֶרְאֶנְסָה, זו שְּאֵלִיָה הפליג לבקש השכלה ב"סורבון" של פאריס. למד שם מתמטיקה, אחד ואחד הם שניים: אחד, יעני, הוא מאסארי, הכסף, ושניים – יחוס האבות. בנו-יחידו של פִּיִּלְאֶנִי האב – אֵיל-הוֹן ידוע בפירות ששמו גִּיבְרָאֵן אָפֶּנְדִי – גם אם נחשב תיאורטית סטודנט-מתמטיקה מן המניין, פראקטית הריהו יורשו של ממון התופח בטור גיאומטרי, זה שעוֹלָה בו יום-יום כפורחת צמיחת נכסיו של אביו. הללו, אם לשפוט על פי עושרם שאין לו גבול, אין לאומדם בחישוב מתמטי כי אם במנין אסטרונומי. כך שסאמיח, לוא ביזבוז שְּכָר-לימוד על תורת-המיספר בְּבוֹרְדָלִים, אלה שעיר-האורות משופעת בהם מְּפִיִּגָאֵל עד מישגל – מְּחוּל לו כיוון שִׁיִּצְרוּ של כל פְּלִיבּוֹי צעיר אין בו רע פִּידוּע (בתנאי שחוכמת-החיבור לא תוחלף לו פתאום בחוכמת-העיבור). מה שאין כן חיבור מסופן שגם הוא של אחד ואחד שהם שניים: שני מנהיגי אירגון סורי צעיר ש"אֵל-בְּעֵת" הוא שמו הרישמי. סאמיח הנלהב מגלה יום אחד את שניהם בקפה פאריסאי. שם מכינים הם את כל התמורות הצפויות בְּמִזְרַח התיכון. מיספר 1 נקרא סְלָאֵח בִּיטָאר ומיספר 2 (שָּׁשׁ עליו מייד עינו) נקרא מִישָׁל אָפֶּלְאָג. בתי-הקפה בפאריס של אותם הימים הם כאבן שואבת לשלל מהפכנים גולים מכל קצוות תבל. לְנִיִן הרוסי והו-צ'י-מִיִן הַצֶּפּוֹן-וִיטְנָאמִי, צ'ו-אָן-לָאִי הסיני וסופרים ואמנים שאין מישטרי הדיפוי בארצם חֲדָלִים מְּלָרְמוֹס את הצדק, רוקמים כאן שורת הפיכות נועזות שחלקן יתממש בעתיד. סאמיח, שסיסמות החירות של ביטאר ואפלאג כאריזמאטיים אלה קוסמות לו מיד בחזון המזרח התיכון החדש שלהן, מניח להם שִׁיִּשְׁבוּ את

ליבו (ולא פחות מכך את משלוחי כספו של אבא) ולא על לימוד מתמטי שוקד הוא כי אם על מארפסיוזם פעיל.

הגבול בין האישי לציבורי-אידיאולוגי הוא שטח-ההפקר בין הסוחר והנסחר וכך הופך יורש-העצר של ג'יבראן אפנדי למין יורש-היצר של מיסיה מישל אפלאג. ערב שובו הפפוי במצות מולידו הקורא לו הביתה (הגיעו שמועות לאוזני הזקן שיורשו בחברה לא טובה) קונה לו אפלאג לסאמיח בכספים שסחט מן הבן הנאיבי, שי של פרידת אוהבים נלבבים בצורת מדליון של זהב. "אביך", אומר הוא, "מוכר את אדמות פאלאסטין ליהוד תמורת כסף, אבל מדליון-זהב יזפירך מה צריך לעשות בנידון." מה שצריך לעשות בנידון הוא תחילה לדבר על לב אבא. רק לאחר שמוכר לו סופית פי לב אבא אטום לדבריו, מתחיל הוא לפעול במסגה של הבן הצייתן לטירפוד כל טרנסאקציה שבה מוסר אבא, תמורת הון עתק, קרקעות לאותם ציונים. אלא שכל מזימה מתגלית והאב הרוחח מזעם מדיר מנכסיו ומעיף מביתו לצמיתות את הבן הסורר. סאמיח הנזרק לסימטות הדלות של בירות מתגלגל עד נקודה, שם הוא חודר לתחומי פאלאסטין ומוצא לו אחים-לג'יהאד.

תוך ימים לא רבים הוא אוסף פנופיה של שאבאב משפרעם ועד טיפה. מארפסיוזם אינו מדבר אל ליבות חסידיו, פיגועים דווקא כן. שינאה היא בסיס וג'יהאד בניין-על ותנאי-היצור הם של טבח, אם בשפריה ואם בכרדי ואם בנפצי דינאמיט. בפרט חביבים עליהם פיצוצים בקולוניה יאהודית שוקטת. רק אם תמאס על אותו עם עיקש את חייו יש סיכוי שינוס. הפאניקה, בתו של אלמנט-ההפתעה, עושה שמות בנתקפים ופרץ של אופוריה בין תוקפיהם שפתאום כל אחד מהם, גם אם כולו רבע-עוף הוא, חש את עצמו כאחד אבו-קישק, או חסן סאלמה, או הכובש סלאח א-דין.

קח למשל פעימת משאבה יהודית בפרדס פסטוראלי אם באום-לאבס ואם בכפר-סבא ואם ברמת-הכובש. קח נהמת גנראטור קצובה בתל-עדס, כרפור או ג'עוני: כמה טימטום שאנן ונאיבי מפגין כל תיקתוק שפזה. קסם-הציפייה העז לפני שנית-הנפץ שבה כל אצבע ז'לניט שהמרעום מפעיל היא אצבע אלוהים קטנה, חורצת-דין, פאטאלית, שוכה את לב סאמיח וממסל את אנשיו. עד מהרה מזדעק בחצר-הישוב פעמון של מתכת. אין זה דינדון פנסיות של פאריס כמו מאדלן, סקרקר, נוטרדאם. אף-על-פי-כן, חזקה על ההם הזונקים מן הצריף או האוהל, שדווקא הם קולטים בו, בצילצול, ניגון עתיק: אימת אינקוויזיציות ספרד, מסעי-צלב בגרמניה, פוגרום באוקראינה. כל רכיביו של רפלקס אטאביסטי מופר משכבר הימים... פעם שוטט בפאריס עם מישל זה בשוק-היאהודים, ה"פלצל", על תקן סמוי של משלחת-ריגול החודרת לשטח אויב. היו שם פליטים ניצולי הפרעות של פטלוניה, מכנו ודניקין, היו שם רוכלי שעונים מוכרחים וסיגריות, נשורת-אדם. "ומזה", אמר מישל, "שיני-זהב, טחורים וידיש – מזה הם אומרים לברוא עם, לנחול ארץ? לא, אין לזה שמץ סיכוי..."

ועם זאת, הוא מודה, המאספינים הללו – מזור – מפילים עליו פחד. פחד דומה למיאוס וקרוב לחמלה אך חזק לא פחות. ככה נתקל הסורק את ראשו בכינה ראשונה, לא נחשבת. שרץ זעיר שאליו יצטרפו כל אחריו הבאים אחריו... תוך דקות חש הסורק את קרקפתו מופת-הגרד בהמון המצטבר לכדי רוחש-חיות... אלה, היאהוד, הוא סח, אינם רבים עדיין. רק ש"עדיין" מושג ארעי הוא, זמני וגמיש להחריד. אולי משום כך הזדרזו האינגליזים עצמם וקבעו להם קוטה: רק חמישה עשר אלף יאהוד בשנה (וגם זה לא מוצדק). הוסף לכך את חוק-הקרקעות המנדאטורי: אדמות פאלאסטין בהן אין הם מורשים בקניית אף לא דונאם אחד. איך אומר מישל בפשם חוואגה פרידריך אַנגלס? "דיר באלכ, יא סאחבי, כמות מצטברת הופכת אט-אט ל אי כו ת... פי הנה ימים באים, אחי, וכינה אל כינה נספחת. כמו נמלים בשיירה, חבר מביא חבר. פה מכשירים הסאיונים פרדס, שם בוסתן, או קולוניה, או באלד. עובדה מצטרפת אט-אט לעובדה, נקודות מצטרפות כבר לקו. אם אינך מקרצף את שורשי השיער בליזול כבר עכשיו, יא חוראני, אל תתפלא אם מחר ירשמו הפינים על ראשך כתב-קניין..."

"למה אתה שונא אותם כל-כך?" מכניס לו סאמי כמו זאפטה, לסאמיח, שאלת תם (או מתמם).
-"מה יש, אתה או ה ב אותם?" שואל סאמיח, תמם. -"עכשיו אתה עונה," סונט בו סאמי,
"כמו יאהוד." -"למה אתה אומר לי 'כמו יאהוד'?" נפגע פילאני. -"אלה עונים תמיד על שאלה
בשאלה..."- "אני," נוהם סאמיח בקול שנוק, מתלעלע, "שונא אותם מפני..."- "מפני?" -"מפני
שהם זריים." -"גם האינגליזים זריים," אומר סאמי לזה שבין שתי הפתפיים יש לו כמו דפק
מולד זיכרון סלקטיבי ללא תקנה, "אז איך קורה שאם אתה מזכיר איזה אינגליזי יש לשינאה
שלך וולטאז' הרבה יותר נמוך?" -"למה זה, האינגליזי," משיב לו סאמיח, "יש לו לונדון לברוח
אליה. וזה בדיוק מה שאין ליאהודי הסח כבר אלפיים שנה שאללה רשם לו בטאבו שלו שהארץ
הזאת היא יאהודית עוד מתקופת איברהים אל תליל וכעת הוא חוזר אל ביתו. אלה שחזרו זריים
מסופנים תמיד פי אלף מאלה שיושבים פה ארעית על זמן שאול. הבריטים, כמו הארארה על
העור ביום של קיץ, הם רק מיטרד זמני, לא כרוני, לא כמו האהוד. אלה, ניניו של איסקוק,
אדוני, לא חושבים כלל לזוז, חתמו קבע. בכל העולם שוחטים ורודפים אותם, אין להם מה
להפסיד. מאלה שאין להם מה להפסיד מפסידים בסופה של כל באסה אלה שיש להם מה
להפסיד ואנחנו נימנים עליהם..."

סאמי מציץ בשעון ונזכר: "הארכתי לך את החבל." הוא מושיט לפילאני את פאס-השיחרור
ומוך על מקום-הזיוף. "עכשיו אתה יכול לשהות בחיפה עוד יומיים. אך אם יקבל אותך חסן
אלינו תזכה בתנאים חדשים." -"איזה תנאים?" כך סאמיח בתקווה, ומוחה ממיצחו דם קולח. -
"שבמקום חבלות בסופות של יאהודים תפעיל מחשבה מיבצעית." -"מה זה אומר 'מחשבה
מיבצעית'?" -"זה אומר מיתקפה לא פוסקת, לא רק שעה שבונים כאן סוכות אלא גם כשבונים
כאן בתיים." -"את זה כבר עשיתי," אומר לו סאמיח ומספיג במיטפתח-האודם את מה שאדום
לא פחות מאותה המיטפתח וטרם הקריש. -"איפה?" -"בכל הזדמנות שהיתה לאותה פנופיה
שאירגנתי עד שעלינו על אמבוש אינגליזי ושמו אותי בצינוק." -"ומה קרה לשאר אנשי הצוות
שהובלת לפני אותו האמבוש?" שואל סאמי, מסוקרן. -"שניים מהם נהרגו במקום מצרורות של
ה- Bren gun הבריטי וזה שסחב את ארגו-התחמושת כעת הוא פצוע אנוש." -"הלילה,
כשנפגוש את חסן סאלמה," כך סאמי, "תזכור לא להשמיט מהסיפור הזה שום פרט." -"טוב,"
כך סאמיח, "אספר לו הכל, רק תגיד לי עכשיו אבל דוגרי: מה הוא מקום-המיפגש החדש שעליו
האינגליז לא יודעים?" -"לא תאמין," פולט סאמי אט-אט, "התברר ממודיע בר-סמך, זבון
שמושתל במטה C.I.D ותמיד מתגלה כאמין, שזה שעמד לגלות את מקום המיפגש וזמנו
לאינגליזים נתפס בדרכו אל בניין המטה שלהם וחוסל במקום..."

הוא יודע ששם, סביב חורבת א-סאמיר, מסתווים בשעה זו, בתרש, כל צלפיו של גונדר רעואל
שנודע לו מקום המיפגש דווקא ממנו, מסאמי ששב אל העיר התחתית רק הבוקר, הן על מנת
שידע מפקדו להיכן הוא יוליך את סאמיח שעה שהחושך יליט את ההר ואת עיר הפרמל החוגגת
חג יהודי שהסכך מסמל בו כמיהה לגגות של ממש, והן על מנת שיוך לו גונדר רעואל לאור נר,
בקצה אצבע, איפה בעצם תקועה לה חורבת א-סאמיר על גבי המפה. "רק לאחר שאתה תתפלח
משם ותגיע אלינו," סח מפקדו המדגיש כי ימתין לו בתרש ההוא הסמוך, "אנחנו נסגור בכיתור
מתהדר והולך את שיטחה של החירבה ובוא נתפלל שיפלו חללים לא בינינו כי אם ביניהם."

הוא מביט בסאמיח החבול כל-כולו ואומר לו: "נמתין עד החושך. ככה שאיש לא יראה כשנקום
ונצער לאותה החורבה." -"חושך אני מאחל רק להם," כך סאמיח, בשינאה מתלהטת, מה
שמזכיר כאן את אש קינאת קין הקם על אחיו בשדה.
-"מי זה 'ל ה ס'?" שואל סאמי בטון של תמוי שאינו מבין רמז.
-"כל אוכלוסית יאהוד," כך סאמיח, "שיציף אותה חושך נצחי."
-"חושך נצחי קצת קשה לסדר," אומר סאמי, "אך כבר היא מוצפת."
-"במה?" אין סאמיח מתאפק מלשאל.
-"בסוכות, אדוני. בסוכות..."